

כה:

ארוסה פרק רביעי סוטה

עין משפט
נר מצוה

כב א מ"י ס"ב מהל'
סוטה הלכה ב:

תוספות שאנין

וביה סברי לאו כגבוי דמי
הויא לה היא תובעת
כתובתה מספק דרילסא
ונאי הלכך אינהו דרואי והויא
ספק ואין ספק מציא מדי
דלא ועליה לרביא ראה
שלא וינתה ל"ה מחלוקת
בעקרה והנה פ"ה
מחלוקת דפליג רבי
אליעזר ואמר (ל) ראה
לקיימה היא ריבול לישא
אשה אחת אבל אילונית
כי נמי ראה לקיימה היא
מיהו לא שמיא סהאי
טעמא דרואיה להרין
בעינן ועקרה ע"י סבה (ל)

מסוס דויקת נשואה עושה ספק נשואה אלמא דמספיקא אמרי ב"ש יתלוקו ולא מוקימי לכולהו נכסי בחזקת יורשי האשה מטעם שער העומד לגבות כגבוי דמי י"ל גבי נפל הבית עליו ועל אצו לא היו לכן נכסים אלא שהיא אומרת האב ראשון מת יורש הבן וישמעבדו לכחובתה הם ודאי נכסי האב לא עמדו מעולם נכח האשה ואעפ"כ כיון דאמר כגבוי דמי הרי הוא ספק אם האב מת ראשון ועמדו הנכסים בחזקתה או הבן מת ראשון ואין לה באתם נכסים כלום ובחזקת יורשין הן הלכך ספק הוא אם עמד שער שלה לגבות מאותן נכסים כלל הלכך חולקין וכן נפל הבית עליו ועל אשתו ספק אם היא מתה ראשונה וירשה הנפל שלא ניתנה לגבות מחיים אי נמי איפכא וירשיה בזין מתה וכן גבי שומרת יבם שמתה אמר האיל והללו בזין לירש והללו בזין לירש יתלוקו אבל הכא שהיא נחייס והכחמה ניתן לגבות לאחר מיתת הנפל דכיון דדמיא כגבוייה על היורשין להביא ראה שניתנה וכה"ג אומר בפרק השולך (יגמות דף נא:) רישא דלישתא לדידה הויא לה אימי ודאי ואינהו

ספק ואין ספק מציא מדי ודאי ספסא מתה הללו בזין לירש והללו בזין לירש: כי ב"ב"ה אומר או שותות או לא נושאית כתובתה. כ"פ' החולק (ב"ש) מפרש מתוך שלא שותות לא נוטלת כתובתה ולא ידענא כנכסי לזן כדלמא קא סבר ב"ה דכ"פ מי שמת (ב"ב דף קמח.) גבי נפל הבית עליו ועל אשתו אמרי ב"ה הנכסים בחזקת עומדות ופי' נכסי לזן כדלמא פליגי אמוראי בגמרא בחזקת מי בחזקת יורשי הנפל וכן קפרא מני הללו בזין לירש יתלוקו אבל הכא שהיא נחייס בחזקתה הן עומדים או דלמא כיון דאחריותם היו על הנפל היו בחזקתה ולי"ש ושייכא בפלוגתא דהתם ובנכסי מלוג לא פליג ב"ה דאפי' גבי ספק מוקי לכו בחזקת יורשי האשה וכ"ש הכא דאפי' ודאי וינתה לא הפסידה כדאמר בפרק אלמנה נוזנית (בבב"ב דף קא.) הויאלת משום שם רע נוטלת מה שבפניה ויולאה ופי' נכסי מלוג ואם תאמר מ"ש מתנין מלוגתא דרב הונא ורב יהודה ורב נחמן ור' יוחנן דפליגי בפ"ק דכתובות (דף יב:) מנה לי בידך והלא אמר איני יודע רב הונא ורב יהודה אמרי חייב רב נחמן ורבי יוחנן אמרי פטור ה"ג היא טוענת כרי אבל הוא אינו יכול לטעון טענת כרי ומהו מיונתא דרב הונא י"ל מאחר שהתורה עשאה ספק עד ששמה אינה יכולה לטעון טענת כרי ופולוגתא דמתני' התם הנושא את האשה ולא מנא לה בתולים לא שייכא לה לכא דהתם אפילו ב"ש מודו דשמה אהו שער מעולם לא עמד לגבות שהרי הנפל טוען מקחו היה מקח טעות והכא לא שייך למימר ליבא דב"ה העמד אשה על חזקתה ואימור לא וינתה שהרי נגלים (לדבר) שקינא לה ונסתרה והכחוב הויאלה מאומה חזקה ועשאה ספק:

ב"ב"ה סברי שער העומד לגבות לאו כגבוי דמי. אי קשיא מהא דאמר כ"פ' המקביל (ב"ב דף קי.) יתומים אמרו אלו השבחנו וב"ה אומר איכנס השבית על מי להביא ראיה סבר רב הונא למימר ארעא בחזקת יתמי קיימא ועל ב"ה להביא ראיה אמר ליה האוהבא שבה הכי אמר ר' יוחנן על היתומים להביא ראיה מאי טעמא ארעא כיון דלגוביינא קיימא כמאן דגבי דמי ויתמי יתמי ראה ושקול וי יוחנן שבק בית הלל ועבד ככ"ש יש לתרץ הכא דהשיעבוד עלמא של כתובה עומד כפסק לא קיימא ארעא לגוביינא אמרי ב"ה דלאו כגבוי דמי אמר ר' יוחנן על היתומים מודו לב"ה בקרקע עלמא שהו משועבד לו ואינם מעבדין לפניו הקרקע הלכך אפילו בית הלל מודו דככה"ג כגבוי דמי ולא קיימא ארעא בחזקת יתמי וכיון דלא קיימא בחזקת יתמי על היתומים להביא ראיה מן השבח דומיא דעיר ואין דמייתי עלה ספק זה קודם ספק זה קודם קולן ונתן דמיא אלמא כיון דלמיקן קאי דבין אס קדם האילין בין אס קדם העיר קולן אלא שאם קדם האילין קולן ונתן דמיא אמרי ליה זיל קור דמיא אייתי ראה ושקול גבי הא ארעא נמי אמרי ליתמי הבו ליה ארעא לב"ה דהא לגוביינא קיימא ושבה אייתי ראה ושקולו מפי מורי"ה: לאו כגבוי דמי. הכא לא שייכא כל הני פלוגתא דרבי מאיר ורבנן דפליגי בפרק השולך (ב"ב דף ק:) דכל העומד לבדו (ל) ככדור דמי ופלוגתא דר' שמעון בן גמליאל ורבי פרק קמא דסנהדרין (דף טו.) ובפרק השולח (שולח דף טז.) ככל העומד לגזוז ופלוגתא דרבי שמעון ורבנן בפרק המנחות והנכסים (מנחות דף קב:) כל העומד לזרוק כרוק דמי וכן לפדות ולשרוף דלאו כדלמא מחימא נחום להו דהכא כ"ע מודו דאמר' לאו כגבוי דמי והעומד ממון בחזקת בעליו שהרי לר"ך דיינין ולאו בידו הוא כדאמר (ט) גבי גר מי ימר דמודקין ליה כי דינא וטעמא דר' מאיר ככדורות דמיין משום דבידו ואין לר"כין לגופן הלכך לא חשיב להו כקרקע והכי אמר בפרק גזמה המקשה (חולין דף עג.) גבי דיות הכלים דאין מטבילין אלא עד מקום מדה משום דעומדין ליקרן וגבי שער העומד לגזוז אמר בפרק קמא דסנהדרין (דף טו.) דמודה רבי מאיר דלאו כגבוי דמי משום דאשכחיה אשבה כל מה דקאי ומיהו רבן שמעון בן גמליאל פליג ואמר כגבוי דמי דלא עביד איניש דשביק ליה והוי דרבי שמעון טעמא אחריתא אית ביה ולא אמר אלא במקום מזהו כגון זריקה דס ופדיית פרה כשמאלא אחרת נאה ממנה ושייכא אכל כהני דרבי מאיר ורשב"ג לא שייך האי טעמא והא דאמר גבי שופר של עבודת כוכבים בפרק ראוהו בית דין (ר"ה דף מה.) וגבי לולב של אשירה (פסיה דף לא:) ומעל בפרק מצות חליצה (יבמות דף קב:) כתומי מכתת שיעוריה אפי' רבנן מודו משום דאיסור הנאה הוא ולא הוי אלא כעפרא דארעא בעלמא וליכא שיעורא ופרה חיבת הקדש מהני זרין עיון כלאי הכרס אמאי מטמאין טומאת אוכלים ולא אמר כתומי מכתת שיעוריה הלכך ליכא לדמויי להדדי והא דאמר בפרק גערה (בבב"ב דף עג.) כל העומד לקזור קצור דמי ההם טעמא דלא תקנו לב"ה לגבות אלא דבר הר"ך לקרקע קלת וכן פירש רש"י (ב"ב טו:) שבה המגיע לכתיבם שיעורא בקרוב לקזור זרין עדיין קלת לקרקע: ב"ב"ה סברי א"רובתה. כן ברייתא זו שניה בתוספתא (פ"ה) המקנה לזרועתו ולשומרת יבם שלו אם משכנסה נסתרה או שותה או לא נוטלת כתובה הרובא שנשא עקרה או זקניה ויש לו אשה וזנים או שותה או לא נוטלת כתובתה (א) ומעוברת עלמא או מניקת עלמא או שותה או לא נוטלת כתובתה) כהנת ליה וישראלית שנשאו לכהן לזוי וישראלית נמורת למזור נמינה לנתין ואשה גר לגר ועבד משוחרר והאילונית או שותה או לא נוטלת כתובתה רבי שמעון בן אלעזר אמר אילונית לא שותה ולא נוטלת כתובתה שנה' ונקמה ועורעה ורע שראוי לזרע פרט לאילונית שאינה ראויה להזרע אבל המקנה לזרועתו ולשומרת יבמתו שלו עד שלא כנסה נסתרה לא שותה ולא נוטלת כתובתה הרובא (א) ושנשא עקרה חזקה ואין לו אשה וזנים לא שותה ולא נוטלת כתובה מעוברת חבירו ומניקת חבירו לא שותה ולא נוטלת כתובה) רבי אליעזר אומר יכול הוא להפרישה ולהחזירה לאחר זמן: (א) (שנשא

וב"ה סברי שער העומד לגבות לאו כגבוי דמי: מעוברת חבירו כו': אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוב מחלוקת בעקרה וזקנה אבל אילונית דברי הכל לא שותה ולא נוטלת כתובתה שנאמר ונקמה וזרועה ורע מי שדרכה להזרוע יצאה זו שאין דרכה להזרוע מיתמי (א) המקנה לארוסתו ולשומרת יבם שלו אם עד שלא כנסה נסתרה לא שותה ולא נוטלת כתובתה מעוברת

דראיה להרין צעין ועקרה על ידי מכה חזקה מינא דבת הרין היא קודם לכן אבל אילונית מצטן אמה לקייה היא ולא חזיא: (ל)

נכסיה כלל הלכך חולקין וכן נפל הבית עליו ועל אשתו ספק אם היא מתה ראשונה וירשה הנפל שלא ניתנה לגבות מחיים אי נמי איפכא וירשיה בזין מתה וכן גבי שומרת יבם שמתה אמר האיל והללו בזין לירש והללו בזין לירש יתלוקו אבל הכא שהיא נחייס והכחמה ניתן לגבות לאחר מיתת הנפל דכיון דדמיא כגבוייה על היורשין להביא ראה שניתנה וכה"ג אומר בפרק השולך (יגמות דף נא:) רישא דלישתא לדידה הויא לה אימי ודאי ואינהו ספק ואין ספק מציא מדי ודאי ספסא מתה הללו בזין לירש והללו בזין לירש: כי ב"ב"ה אומר או שותות או לא נושאית כתובתה. כ"פ' החולק (ב"ש) מפרש מתוך שלא שותות לא נוטלת כתובתה ולא ידענא כנכסי לזן כדלמא קא סבר ב"ה דכ"פ מי שמת (ב"ב דף קמח.) גבי נפל הבית עליו ועל אשתו אמרי ב"ה הנכסים בחזקת עומדות ופי' נכסי לזן כדלמא פליגי אמוראי בגמרא בחזקת מי בחזקת יורשי הנפל וכן קפרא מני הללו בזין לירש יתלוקו אבל הכא שהיא נחייס בחזקתה הן עומדים או דלמא כיון דאחריותם היו על הנפל היו בחזקתה ולי"ש ושייכא בפלוגתא דהתם ובנכסי מלוג לא פליג ב"ה דאפי' גבי ספק מוקי לכו בחזקת יורשי האשה וכ"ש הכא דאפי' ודאי וינתה לא הפסידה כדאמר בפרק אלמנה נוזנית (בבב"ב דף קא.) הויאלת משום שם רע נוטלת מה שבפניה ויולאה ופי' נכסי מלוג ואם תאמר מ"ש מתנין מלוגתא דרב הונא ורב יהודה ורב נחמן ור' יוחנן דפליגי בפ"ק דכתובות (דף יב:) מנה לי בידך והלא אמר איני יודע רב הונא ורב יהודה אמרי חייב רב נחמן ורבי יוחנן אמרי פטור ה"ג היא טוענת כרי אבל הוא אינו יכול לטעון טענת כרי ומהו מיונתא דרב הונא י"ל מאחר שהתורה עשאה ספק עד ששמה אינה יכולה לטעון טענת כרי ופולוגתא דמתני' התם הנושא את האשה ולא מנא לה בתולים לא שייכא לה לכא דהתם אפילו ב"ש מודו דשמה אהו שער מעולם לא עמד לגבות שהרי הנפל טוען מקחו היה מקח טעות והכא לא שייך למימר ליבא דב"ה העמד אשה על חזקתה ואימור לא וינתה שהרי נגלים (לדבר) שקינא לה ונסתרה והכחוב הויאלה מאומה חזקה ועשאה ספק:

מסורת הש"ס

(א) [תוספ' פ"ה, ב] [אין לעיל כמשהו, ג] [נקדישין פ"ג:] (ד) [ועי' היעב סו"ס ב"ק נה: ד"ה שבת ומו"ס ב"ב מנ: ד"ה שבת, סו' (ה) רש"י, ו] [בש"ל].

תורה אור השלם

1. ואם לא נטמאה קדשה וזוהרה הוא ונקמה וזוהרה ורע: במדרש רב כח

הגהות הב"ח

(א) [תוס' ד"ה לא וכו' דכבוצרות דמיין:]